Драган Величковић

У ХОДУ МЕ УХОДЕ

– збирка песама –

ПРЕСИНГ, 2022.

Издавач
Друштво за афирмацију културе – Пресинг
Младеновац

Контакт
kr.presing@gmail.com

Уредник
Кристина Величковић

Предговор
Драган Марковић

Рецензенти
Аћим Тодоровић
Дејан Ђорђевић
Слободан Ристовић

Лектура
Маја Милић

Дизајн корица
Драган Величковић

Штампа
Пресинг издаваштво, Младеновац

Година издања
2022.

ISBN 978-86-6341-691-8

Драган Величковић

У ХОДУ МЕ УХОДЕ

– збирка песама –

Copyright © 2022. Драган Величковић

УМЕСТО ПРЕДГОВОРА
(Драган Величковић: „У ходу ме уходе“)

Драган Величковић баштини нарочитом, богомданом осећајношћу за језик, завичајни и матерњи, све драгоцене призоре, просеве и сазвучја из живог говора ухваћеног у песничком узбуђењу, у устрепталости лирске природе пред неминовностима често суровог света и ретко честитих људи. Лирска осебујна распричаност је окосница догађајности и песниковог притајеног унутрашњег трагања сазданог од чођења и запитаности. Он је на трагу оних песника настањених у јасним и самониклим мелодијама српског језика, у ритмовима и римама, од Бранка до Добрице, од Диса до свих оних који неће заборавити песму васкрсења и жежену жицу свога порекла и постојања.

Драган Марковић

ПРЕКО ПРИЧЈА

КАЛЕМАРСКА

У ракљама водопија црног трна дивље крушке
Скаче жила куцавица цвокоће кô џепни сат.

Дрхти ножић калемарски, крвари по кори дршке,
Пруће кртих летораста изџигљали кô инат.

Реже, стишће у процепу јалов пелцер да не буја
Танак рез на покорици исправљају руке криве.

И под кором и на листу ластар палаца кô гуја,
Загораче и заболе сви животи док заживе.

Сву ноћ шапће бајалице калем све на педаљ веже
Благосиља зелен грану, ухне, хукне, челом такне.

Сорте му под ребром ћуте, окца жилице и мреже
У пазухе своје пљуне, удахне и с места макне.

Од пупољка кад проклија шапутање не престаје,
Памти врисак првог реза тек по која грана стара.

Док са муком род подиже не каје се због спознаје
Бистрог погледа што цакли, кривопрстог калемара.

Ухне, хукне, такне и с места се макне.

МРТВЕ ПЧЕЛЕ

Две мушкатле у камену, драги Боже, каква слика;
Празна гнезда, ноћ притегла кровове црвене.

Мртве пчеле још трепере ко стотине болесника
Може бити чак и више, ако додам ту и мене.

Љути коров од данас је лековито биље благо,
Пршти восак по ноктима свако свеца свог имаде.

Писмознанци-лицемери величају шта им драго,
Пророци се накотили злог ђавола семе саде.

Чувам мању испод чела још ми није све отето,
Воденична бука носи белег – хладна радовања.

То што некад беше свето сад је пусто и проклето,
Постадоше звезде слепе због сујете и незнања.

Изнемогô, посрнуо, да ли да се неук правим?
Од ивице странпутице негде себе да сакријем.

У окове, у тамницу, празну главу да оставим,
Кад безнађе буде прошло да се одједном појавим.

ТИШИНА

На врата храстова куцам,
Невољо, Клетво, Изроде,
изнутра стојим закључан.

Пред моја врата двокрилна,
тишина глува ко звоно,
ни речју да ме помене.

Ни да ми додиром одене праг,
ни лаким суварком камен огрне,
Оно што јес' – на час' и чес'.

Ено је трукује шумов хлад,
уплетен мрвом у троми пад,
овако-онако, све бод по бод.

Ћути ко тајна из криволова,
ко први гладни недељни пост,
живопис зидни, чеона кост.

На моја врата ноћ обешена,
стасао футер руком упреден,
ја као гост осмотрим само.

Убрзам корак и без ње одем.

ЈЕСЕЊЕ АРИЈЕ

Сваке ме јесени потопе туге,
налегну магле и
мутне кише,
и шта ћу, куд ћу – нема ми друге
пратим лудака који кидише.
Прође кроз очи знојавом ловцу,
кроз жбуње што се
од муке савило,
потом под крило црном буковцу
пометњу створи бедно
ништавило.
Сатера жижак под
кору грађе,
оплете зебњом путање слепе
заљуља кровове па
ко се снађе,
ветрушке, далеко куће вам лепе.
Завитла небом
познате арије,
и дивља ко да је с оног света,
да л’ су олује од кише старије?
Срамото ветре, колоно пета!

КЛУПКО

Ко су ткачи кочоперни?
Бојаџије у залеђу
што повесма покидаше
умрсише фину прећу.
У кост рибљу уплетоше
мокрог јутра танке нити;
зашто мора боја врата
са конопцем иста бити?
Што уткана од искона мирно
жмири загонетка?
Ко отпетља парче краја
Можда дође
до почетка.

ДОДИЈАЛЕ ПАЊУ ГЛАВЕ

Кукуриче крвав пањ
На оштрици блесак бео.
Као стакло ведар дан
Трептај, трен и живот цео.
Око чисто небо хладно
И у њему бистра мрља,

Као капља млада роса
Из погледа откотрља.

Прелама на сунцу тугу
Светлуцаво перје црно.
Кукуриче поред пања
Незобано ситно зрно.
Лакокрила стисла неман
Као камен тупо вече,

Лепет буде очас спреман
Пола неба да пресече.

Јаука ни милогласа,
Црни мрак је у том стању.
Све у круг се заталаса
Добра срећа у незнању.
Покуђени иду дани,
Перје згажено по страни.

Све док кресте не најаве –
Додијале пању главе.

БОЖЈАЦИ И ВРАПЦИ

Ако вране не престану да кљуцају по потиљку
Изнедриће посна земља из камена немогуће.
Оголиће све ожиљке што дремају у босиљку,
На узглављу са ноћником месечина погинуће.

Полудеће на промаји конци танке блузе грешне,
Огрнути покровцима ликоваће лица наша.
Засијаће сузе врућe, заблуделе, неутешне,
Од прекора у очима ожеднелих крајпуташа.

Сакриће по парче црепа ко бар једну греду има,
Мирисаће бела стабла на ракију и олово.
Из уста ће отимати кости људима и псима,
Недеља ће опет бити црвена у ситно слово.

Зашкрипаће ребра бела што их старо сунце сатре,
Таласаће сува трава, биће мутна појилишта.
Божјаци и врапци млади позобаће жар из ватре,
Пукотине на дувару о том неће знати ништа.

ЕНО ТРЉА ОЧИ БРЕГ

Тихожалке сву ноћ туже изанђале речи пресне,
као лелек скамењене миле очи и дрвеће,
да отресе мрак фиронги у прозоре суве тесне,
премрежило врело небо бело јутро долазеће.

У длан пљуни и прекрсти казаће ти гуштер пут –
крени лицем према ветру, крилима окрили,
са шареном хладовином пођи зором огрнут,
‘леб су јели чак и они што су стоку погубили.

Узми крило мртве птице сенком опшивено,
макни ребра са промаје да не прсну ко од шале,
огрни се гнездом оса жаокама опточено
да се гости не разгале, окућницу не запале.

Осуши за добош кожу, месечини сенку прави
ево ваге поред прага, ено трља очи брег
несрећа се не призива увек сама се појави,
и јагње је поранило недостаје само тег.

Зато добро чувај прсте, чудновато гора букти
гази преко суве земље као посрнули грешник,
светло се у води дави да вирове не замути,
иди да те не оцрне док не капне млечник.

ГНЕЗДО

Шта ми треба парче храста
и непуних четврт сата,
праг планина моја кућа отворена
широм врата.
Мрва земље грумен соли,
чаша сунцем наточена
остављена реч без даха,
речца речју окрњена.
У кап воде плавет неба
догореле лојанице
и кљун груби што резбари преко
прста двојанице.
Моја глава птичје гнездо,
суве траве читав кош,
у зубима перје сиње
док измолим
за џеп грош.

ГРУДОБОЉА

Годинама у недрима
Кô ожиљак труковани
Две камене муке тешке
Под ребрима ћуте.

Код амбара смрзли врапци
Оборили главе.

Све на дуван сув мирише
На дувару изнад плотне –
И јастук и черге тешке,
Суво грожђе под ћупријом.

Нигде листа – повијуша.
Суве сламе ни за лек.

Камо да је пусте среће
Па да завијем цигару.
Чувао бих сувим грањем
До Божића ватру.

Нек је здравља и оџака
Окопниће снег.

ГОСТИ

Иди ми – дођи ми, дођи ми – иди
Да ли ме има, погледај – види.

Да после не буде џа или бу
Тобоже нема ме, а ја сам ту.

Да после не буде – могô си преко
Ал', ето, видиш нисам ти рекô.

Или да кажеш – Побогу, човече!
Био си тамо, а ништа не рече.

У ПРОСЕКУ

Моје село нема цркву, нема порте ни звоника,
Нема своју парохију, клисара ни свештеника.
Али има три утрине ка раскршћу дрвљаника,
Квадрат тешког мермера по глави становника.

ГРАКТАЛИЦЕ

БРАТ БЛИЗАНАЦ

Чујем путем новоселце међу да ми обруч рђа,
Таваница као туђа, нечешљана никад грђа.
Паљевина, мутна вода, на темеље плитке брег
За протуве и крпаре бринем ко за лањски снег.

У шаци му грудва глине, преко уста ретко платно
Здравимо се на промаји: штендер, фиронга и клатно.
У незнано неко доба у сусрет ми иде странац,
Трљам очи не верујем, моја сенка брат близанац.

До перчина је у трави од појаса грање приде,
Свуд по њему тврдокрилци тек по негде вире гњиде.
А ноћ звони моје име, оштар песак, трн у гласу
Ово нису моје звезде што по младом житу пасу.

Кад осетим хладне жмарце брже боље обедујем
Завежљај под мишку стегнем, сенку псујем и путујем
Кренем гордо, препоносно, грудачки без извиднице
Око мене насумице, читуље кô сликовнице.

Тутњи попут брзометке у грудима о там-тум,
Уплетене у чвор стазе, збуњене ко ја и друм.
Преко џаде што не води никуда углавном,
У изгнанство својевољно моја сенка граби са мном.

ШУМАРИЈА

Кад шумар деблу утисне жиг,
нигде сведока нити човека.

Тек овде-онде пијани ловац
што самог себе у жбуњу чека.

Из лакта једним ударцем тупим
овери потпис дрвоубици.

Зађуте секире, уморне падну,
покуње главе као дужници.

Обори небо поглед ка пању,
тугују годови под кором дрвета.

Само он не жали у свом незнању,
бусолу псује и стране света.

НЕК ЗЕЛЕНИ САМ

Дах ми куша храстов хлад,
Дан ми прсте зебе.

Направи ми траво место
Поклони ми сунце траг.
Одрекни се мене
Одричем се тебе.
Слушам ближњи говоре:
Мотриће на свице.
Жељан је тишине
Нек зелени сам.

Остављаш ми две јабуке,
Зрно ражи је за тебе.

Самоникло мокро биље
Нека снева уплетено.
Одрекни се мене
Одричем се тебе.
Нека ближњи говоре:
Мотриће на свице.
Жељан је тишине
Нек зелени сам.

ДОЗЛАБОГА

Лењивице сестре гује пређкају се преко слога,
Испод гнезда по врелини пршти језа дозлабога.

Кошуљице изношене, вијугаве цик-цак шаре
Трепере на трну лаке, остављене ружне старе.

Од предака наслеђене, ја покорни добри гост
У камену чуваркуће памтим стрепњу и благост.

Њихов поздер моја кућа, век самују бојажљиве,
У темељу испод прага змијареве кћери живе.

Помислим у сан ћу пасти, од врелине дах дубок,
Дивљом гором сунце скаче, скок по скок ко поскок.

Три ливаде нигде лада, небо легло потрбушке,
Уплетен у грању корак мили попут белоушке.

Не отварај, говоре ми, бритве, маказе и конце
Да не вуку се за тобом, палацају на сезонце.

Него певај, беж'те змије, увелико зло се спрема
Преко дола утекните у њивама нек вас нема.

Можда ваља питомије да се удри у тепсије,
Кад загрме Јеремије ајд' у море кривошије!

Чак и оне што се крију крај дрвника, поред стога,
Осунчаће кожу кад-тад на два шиљка црног глога.

Лењивице сестре гује пређкају се преко слога,
Испод гнезда по врелини пршти језа дозлабога!

ГРАКТАЛИЦЕ

Преко вода и вртача, чамотиње
пуних шака,
упекла је иловача
даровница од предака.
Гракталице отерô сам,
али чуј – не лези, враже,
иду воде да ме воде, или да ме
окураже.
Можда су то кости моје на
трпези од камена,
или моје крње зделе,
патње сунца злих времена.
Док ја себе натпевавам
Траве расту наопако,
стрепње чувам не дајем их
ни будзашто, ни олако.
Гласови у глави лају,
пусти отров, чемерико!
Мајчину им мајку њину,
грмље ли им
грмолико!

ИСПОД ОКА ЖАОКА

Уплеле се зујалице у корење цветоносно,
преко неба узврелог таламбасни урнебес.

Просуо им лаки ветар прах божији медоносни,
извиднице плешу с травом свој заносни плес.

У воштаном сећу клизе од нектара росне нити,
на различак дан мирише, на жалфију и бусење.

За матицом танкокрилом треперави рој се кити,
доносећи у одаје жеђ купине – цветно бдење.

И док капље медовина тек отета од ливаде,
опијене благопевом радилице пуне саће.

Бремените трмке цуре, на белом се воску хладе
и загрћу мед-погаче, чувај Боже, од недаће.

Зањише се потом платно, босиљак и бистра вода
да се опој зрелог меда под копреном не урнише.

Пчеларима браде трну од жаока жар убода
Тешко сунцу и полену, густом роју понајвише!

ЗНАК

Чуване тајне стрепња довуче
Кад воду узбурка
Нестрпљив чун.
Кроз сунце гледа исток у јуче
То бело светло
У оку трун.

Време у себи подмукло крије
Згажених година
Нествaран мук.
Скривене знаке одвајкад чува
Од млаке жишке
Ватрени лук.

Запис у камену, пламен и кап.
У црно стапа
Све с кукавицом.
Зубима млечним исцртан штап.
Лепљиве усне
Са веселницом.

Угарак хладан као дубина
У трагу обзорја
Самотно снева.
Безброј се гласова у њему слива,

Тихне и тиња
Док догорева.

Кроз сунце гледа исток у јуче.
То бело светло
У оку трун.
Чуване тајне стрепња довуче
Кад воду узбурка
Нестрпљив чун.

КАД ДО ГРЛА ЗАБЕЛИ

Развлаче ми псета сан кô
гомилу старих крпа,
па са живом муком после
довучем свануће.
Врата добро секиром
упрем у багламе
да незваним гостима
не загорча мрак.
Да не смрзне кô бунарска
вода поред прага,
Кô зелени басамак и лејка на зиду.
Гледам, преко пута куће
у којој сам рођен:
Стоји отац, смеши ми се.
Још увек се познајемо.
Лице бледо, поглед модар
далек и без сјаја.
Као да се мајци смеши
док јој пружа шал.
Стално јој је било хладно.
Кô проклетство носила је
црни очај треће смене
и смрзнуте прсте.
Сигурно је горе огрејала кости.
За потпалу ломим грање преко
шупљих колена

и кријем од ветра јагње
испод оштре стреје.
Где ће небо болешљиво сад
да поји звезде?
Чиме ће да кваси образ и
опере страх
кад до грла забелело
и свуд пршти мраз
и столетни записи дробе
се на пола?

ЧУДОМ СЕ ЧУДИМ

Зажмурим.
Па брзо отворим очи.
Ништа. Решила стварност
Да се поигра са мном.
Чувар се чуди.
И октобарске муве
У прозору. Чуде се.
Дашчара утонула у дувански дим.
Непознати људи,
Хвале ракију.
И после сваког
Круга очи им бивају
Све веселије.
Смех и галама све јачи и јачи.
Проклета печалбарска душа.
Све невоље, промаје,
Ветрове и кише
Натапа ракијом.
А муке, наде, страхове и стрепње,
Вешто крије испод подочњака.
Примећујем, не жмурим више.
У прозору муве. Октобарске.
Чувар се чуди. Чуди се.
Ево, хвалим ракију.

ЋУ ЋЕШ ЋЕ

Покушаћу,
Чујем шапћеш
Боже, какво беспуће.
Ми сикћемо,
Ви ишћете
Добро док је могуће.

У ХОДУ МЕ УХОДЕ

СРЕТЕЊА

Кад чесницу себи справим
Пуном шаком ситног жита,
Од звездане жеравице
Птици гнездо денем.
Дајем реч и дајем руку
И надницу на кулуку
Да из трња не ћурликне
Кривонога шева
И начне ми првим зрном
Тек рођени дан.

ПРЕКО ПРИЧЈА

На узглављу храст до храста,
стиснут вришти год до года;
под ребрима камен заста
труљедина – јад нерода.
С Белом земљом у наручју
ноћник брсти лишће пресно;
Бељевина стегла Бучје,
у гранама сунцу тесно.

Тесно је и преко Причја
нигде лица ни наличја;
Куновина, Габар, Леска,
ретком земљом бразде песка.
Сеновите, песковите
уплетене у чвор стазе
гргољећи водом глођу
док с белутком у јаз дођу.

Тад под чесмом Стругарнице
где зри семе видарице
отегну се камењарке,
мислиш пруће, оно шарке.
После иду да се крију
ожеглине у тканине
и раменом да подупру
Шупљи камен, Нерезине.

Тако сваког божјег дана
лисковињом машу руке,
поздрављају бело сунце
од Баре до Крстов чуке.
И чувају рог сломљени
у копито хладовине
док Падина не пристане
да заноћи у Вирине.

ДОБОШИ И ЗУРЛЕ

Тражио сам сву ноћ кућу,
камен речни и јабуку.
Траг од брашна и недељу,

кртичњак и семе.

Тражио сам чудне ватре,
басамак и заветрине.
У дувару глуви тајац,

оцветали трн.

Све док нису изројиле,
извездиле облак пчеле
Да ме слабог, недостојног

оките за пут.

И сад хитам кô изгнаник
с грудвом глине у грудима
Да отерам из фиронги

без видела дане.

Да им кажем да не свиђе
него ја се будим
У заборав месечине,

у засенак траве.

И залуд вам добошари,
свирале и зурле;
И џаба вам Цигани,

камења у креп.

ЛУДАРЕ ГЉИВЕ

О, каква ноћ, јутро у ствари
са земљом мешају чај ми травари.
Да ме просветле, да ме оживе
дају ми пресне лударе гљиве.

Крепе ме кишницом, онако бљутавом
Боже, опрости твом рабу мутавом.
Прозукло трепери кастрено пруће,
далеко биле лепе им куће.
Копчају, шњирају шарене тунике
на челу облоге презреле бунике.
За глувим ноћима брљаве дани
росуљом потком одувек ткани.

Заседа високо веће злих стараца –
мемљива дружина маторих јараца.
Већају данима, обрве смуде
шта ли ће са мном чудом се чуде.
Јавља ми ветар, нуди ми јемство
дангуба каже имаш првенство.
Затворим очи, вирим кроз прсте,
кропе ме водицом потом се крсте.

Кад виде не могу да ме расколе
потрују керове, мене опколе.
Баш када заспим у ситне сате

тад ме на превару живог ухвате.
Кад више не могу рђав да зборим,
кад само трепћем једва таворим.
Дођу кад не чујем корака бат
подло на превару сломе ми врат.

ЧАВРЉАВА

Поспан пепел прах претури,
Раскаљана режи рђа.

Чогољ-чокот чворљив чури,
Баш бадава бачва буђа.

Огањ образ облизује,
Тугаљиво трепће туга.

Жеравица жар жртвује
Док дудова дихта дуга.

Шевар шиба, шњур шашави,
Труљедина – трула трска.

Залуд зебњу зора здрави,
Макну мирис, мемла мрска.

Сабрале се сорте старе,
Родна рана – рез ракија.

Дувар дахће, дулек дрема,
Ћумур ћути – ћар ћарлија.

Гори гротло горког грла,
Пусте прсте препек пече.

Ваздан ваља вода врела,
Преко плота преко пече.

КАМЕН

Свака кућа има камен
Тврд басамак за под главу

За ћуприју подрум стамен
Жеђ бунарску ћуд жилаву.
Непреврнут дуж попречни
Стрништима међа – браник.
Сабијен зеленац речни
Грубо окрњен тесаник.

Свака кућа има камен
На полеглој страни крова,

Осунчани запис знамен
Камене скупљаче снова.
Има сенке хлад издана
Здрави мајдан у близини.
Бол белутка дарована
Каменовој помрачини.

Свака кућа има камен
Хладно каљен за под груди,

Од тоцила тврђи кремен
Наопаке и зле ћуди.
Зиданике сред буњишта
Ужегли шарени пламен.
Чађ гребану од огњишта
У темељу чува камен.

БОЈАЖЉИВА БАЈАЛИЦА

Пред колибом, гле кобиле!
Кобељају густим глибом.
Данима су дангубиле
Невиделом и невидом.

Ужеженом шибом врелом,
Опустелим голим ридом.
Копитама уплетеним
У трњине под нагибом.

Сунце их је опрлило
Те копилад копилише.
Тако им се заломило,
 реч до јутра погазише.

И осташе кривоноге,
Сувоњаве и окате.
Изнемогле, ислужене,
Нит су шуте, нит рогате.

Сад су јадац кобилице,
Увојци и колачарке.
Љути кутњак из вилице
Бојажљиве поточарке.

Сад се дробе, комешају.
Са сировом дрен-матином,

Ковитлацем ковитлају
Модром плећком па грбином.

Грабе све док усагласе
Да се клетве отарасе!

У ХОДУ МЕ УХОДЕ

Тешко кову, тешко мени
поред јаза вода пени.

Влачарице брсте вуну
голуждравом црном трну.

Труне тани плетак шуме
шар-плетиво мрсе чуме.

Корен пуца гротло рије
беже кошуље од змије.

Камен дроби и пресеца
у прозору два месеца,

у месецу вучја њушка
треперава ко ветрушка.

Далеко им лепа кућа
и широки бели друм.

Нек шибају до свануће!
Прети стари добри кум.

Јер у свакој љутој бици
пострадају очевици.

А остану руком брани,
грђег-грђи, готовани.

БРЗОПОЈ

Уз крушче низ крушче

Уз крушче низ крушчић
Двојаница-рог-венчић
Уденут у иглу кончић
Уз крушчић низ крушчић.

Уз крушче низ крушчић
Низ басамак нов лончић
Румен-бели обрашчић
Уз крушчић низ крушчић.

Уз крушче низ крушчић
Дреновине сув прутић
Расплетени конопчић
Уз крушчић низ крушчић.

Уз крушчић низ крушчић...
Уз крушче низ крушче...

ОСТАВШТИНА

У соби гостинској кош од прућа.
Светена водица, летошња слама.
Благошћу одише пуна нам кућа,
Јагањцима белим начичкана.
Калуша блеји, Окана, Грана,
Блеје све тако до Ђурђевдана.
А после буде – не верој ајде
Окана опанак – Калуша гајде.

ДУЖ СТРНИШТА

ТУМАРАМО

Тумарамо дуж стрништа на прозору восак ври,
изнемогли од надања трошни су нам зидови.
Сви потајно сумњу кријy подвале се тешке боје
дрхти црно под ноктима кô да сумње не постоје.

Нико не зна шта је, нико не зна што је,
кô да сумње не постоје – кô да не постоје.

Нечешљано црно жбуње процветало око прага
Затрављене голе стазе мешкоље се до свануће
Дремљивице ноћне страже само црне сенке кроје
Дрхти црно под ноктима кô да сенке не постоје.

Нико не зна шта је, нико не зна што је,
кô да сенке не постоје – кô да не постоје.

На починак сви идемо занемели, скамењени
Ветар штипа, дим се вије а оџаци закрпљени
И гледамо вуци сити а овце се јадне броје
Дрхти црно под ноктима кô да овце не постоје.

Нико не зна шта је, нико не зна што је,
кô да овце не постоје – кô да не постоје.

СВЕ ПО РЕДУ

Кад бих знао да ме неће скратити за главу
Псовао бих монархију, републику и државу.

Засигурно, кад ме не би убили на место
Псовао бих парламент, краљицу и престо.

Обавезно грешног попа што интелект врђа,
Кад бих знао да ми неће пуцати у леђа.

Уредно бих помињао варош, срез и парохију,
Кад бих знао да ми не би поломили шију.

Псујем тако повремено, да л' ме разумете?
Адвокате, порезнике и нотаре кад запрете.

Политику врло ретко, грану ли јој ниску!
Са њом увек елоквентно све по реду и по списку.

Псујем кишу, мраз и сушу, уопштено лично,
Опсујем и кад је ведро па се смрачи делимично.

Псујем штендер, мокро грање када немам струју.
Све до миша псујем, псујем, ал' праве се да не чују.

Кад размислим нисам ништа, а рекô бих свашта,
Ја сам мали и неважан да ме гоне тужилаштва.

Па све чешће кажем себи: „Крв ли ти сељачку!
Док је време стављај тачку на псовање и пљувачку.“

Једни хоће да ме бесе други да ме трују.
Све до миша псујем, псујем, ал’ праве се да не чују.

ИЗА БРДА

Нигде псето да залаје, глас да пусте смерне виле,
нити да се ко покаје; срећо, мечке те газиле.
Кад се иза брда ваља прилично су шапе врућe,
чим се ваља то не ваља, руке грејy паликуће.

И жалују песмопојку што још није испевана,
увек орни за игранку, очас дођу са свих страна.
И сви мисле на њих неће да се приме те арије,
па спавају без одеће поред точка, крај капије.

Спава искра у белутку, испод летве парче црепа,
пукотина у тренутку устрептала ко похлепа.
Ал' не спава мечкар стари, помно вреба из запећка,
пази да се не превари, пође – стане, све се нећка.

Ти кô да си с ума сметно побратиме – добри роде,
не горди се, не бахати, не призивај непогоде.
Јер можда ће преко грања у злом часу једног дана,
зором раном пре свитања да те загрли Божана.

Док ти збуњен стојиш, долином одзвања звечка,
одједном пред тобом бане и заигра сура мечка.
Избезумљен сванеш трипут брже од сванућа
можда мечкар нађе прут, никад мечку кућа!

ТУГА СТАРЕ ПОТПЕТИЦЕ

Уморне и похабане путеве смо многе прошле,
Остављена у прашини шкрипи стара потпетица.
Отпертлане без блокеја, рђаве и добродошле,
Ударане, изгажене и с наличја и са лица.

За ђоном би туговале излизаним и без шаре,
Газиле смо са њим свилу, каљуге и булеваре.
Љутиле се кад случајно десна мало леву кресне,
Дахтале од тешких ногу, жуљале и биле тесне.

Гасиле смо жар цигаре, одане и увек верне
Звецкале и одзвањале низ улице једносмерне.
Ретко када имале би кратак предах – празан ход,
Газиле смо лаки корзо, жесток марш и мимоход.

Цупкале смо на осмехе, клизале на обећања,
Псовале би муке тешке, љутиле се кад би пешке.
А најгоре памтим дане кад би дошле из кафане,
По правилу неписаном увек биле попишане.

Ове нове, лаковане, као пале са плафона
Не знају да живот вара, ни трунчице од бонтона.
Свака ће без изузетка осетити ноћ дубоку,
Биће срећна само штикла која добије фиоку.
.

НИЈЕ МИ НИШТА

Скидам капу, не верујем крстим се и чудим
газим преко меког перја чавки и фазана,
кô утрина бол широка села ми на груди,
преко плота чујем жагор, чини ми се људи.

Испод црепа чуваркућа с тешком муком клија
поред прага љуте змије, душмани и крвопије,
иза врба по ливади неко коси моју траву,
наврзло се зло на мене као чичак на рукаву.

Гледам крушку, олистала на сред моје собе
под тежином густог мрака, сећања ми шкрипе,
у оскудно светло бело шуња се тишина
плави чајник, једна шоља, туга и прашина.

А ја трпам у џепове мирис лишћа, шаку дрена,
маховину, тиху воду што се цеди из камена,
воштаницу и босиљак за болесне од самоће
да утихне ово јагње, у грудима што цвокоће.

Ишао бих да коначим ал' ми нико није близак,
осим греде нагореле, што јој кору здроби жижак.
Чупам бусен за под главу последњег ми упоришта,
па одмах кô заклан заспим као да ми није ништа.

КАКАВ ДАН

Низ ходник би се
повремено чуо клопот
папуча-талапача.
Лопата, штафна... топот.
Штета, за травњак – потоп.
При сваком отварању врата
из оронулих тоалета у собу би ушао
јак мирис мокраће и хлора.
Ако се мора, помислих – мора.
Неко је угасио светло.
Још дуго су
у мраку као свици
жариле цигаре.
По глави су ми се врзмале
свакојаке мисли.
Тек пред зору ме је савладао сан.
Е, мој Вуче, споменичe!
Благи Боже, какав дан!

СОМОТСКО КАПУТО

Е, мој куме, жив ти деца! Да знаш како глође беда
Бацио би петобанку тек онако, ради реда.

На све стране кланфе, шарке, узенгије и галама
Глуво доба ја не спавам, као тесто густа тама.
И Цигани и каури изгледају забринуто
На промаји изгужвано моје сомотско капуто.

Пропале ми џезве, лонци, ено крпе калајџије
Најма банка кол'ко дана, због душмани гочобије.
Шкрипе зуби порцелански, на добошу пукла пречка
По соби се вртим као изнемогла штрба мечка.

Коритари сву ноћ бију, чупају ме из багламе
Чокано по таван вршља, не могу да спавам стра' ме.
А ја само с душе хоћу да орибам мало рђе
Не могу да просим више од живота милосрђе.

Да ме пусте да избледим, огулим на торби шару
Да замотам и запалим као господин цигару.
После нек ме калајишу, нек шмирглају и сјај дају,
С гвожђуријом на комаде могу да ме распродају.

Е, мој куме, жив ти деца. Да знаш како глође беда,
Бацио би петобанку тек онако, ради реда.
За гараве лепотане, по шарено перо петла,
Дабогда ти очи бистре и јутра широка светла.

ЛАКИ ХЛАД

Кад ућути глас додола и кише се окамене,
Вреле слати похитају у мирисна давна зрења.

Још дремљиви виногради одједанпут повилене,
У сенкама гројзоберским дуж чокота и корења.

Појаве се незнане ми, давне туге наслућене,
Осунчана модра земља, миришљави вински слад.

Трифунданске месечине самотоком испраћене,
Одводе ме пре видела у лојзарски лаки хлад.

Отргне се летња благост давно пре јутарњих чари,
Лагано ко светилиштем клизне нечујно на прсте.

Плавет густо труковану јаки оплету ластари,
У распуклом зрну грожђа капи миља се укрсте.

Ако ли се грозд бременит преточи у капље вина,
И разлије ко свежина у пурпуру тамно-бледом.

Појави се сакривена сва подрумска хладовина,
Да охрабри ил' растужи жеђ угаслу за обедом.

Запенуша и разгали дирне доброчинитеље,
И остави за благдане летње жеге с дна чутуре.

Опомене храстов црвен на делнике и недеље,
Под ћупријом греб-погачу кад поломе девојчуре.

ПОМОЋНИК УБИЦИ

Кад ветрови зајесене у јабуке гологране,
Хладноћа у кости зађе, заледи се и остане.

По дворишту кад утихне крупна стока и живина
Ево Вите касапина, сеоскога душманина.

Познају га све авлије, сви керови и капије,
Домаћини галамџије, пијандуре, бађавџије.

По обору својевољно, гази тромо мрзовољно
Прсти масни и каљави, кренуо је да брљави.

И док поглед страхом слади, тргне љуту среће ради
Ја, помоћник том убици, држим јагње на узици.

Двапут кључа вода врела, двапут качи на ченгела
Не мож’ човек да запати кол'ко може тај да смлати.

Тај би могô, кад попије, самог себе да убије
Ил' је можда рећи боље самог себе да закоље.

У оку му видим жишку, ону љуту, рабаџијску
Да је неко друго време тај би сечивом на мене.

Мисао ме једна гања, када спава шта ли сања
Да ли му на очи дођу мекетања и блејања.

А он не да ни две банке, нити мари за растанке.
Низ шљиваре одћурличе и одзвижди тугованке.

Заглавиш се или прођеш, ил’ те глођу или глођеш!

НАОПАКО

Ових дана врзма ми се мисао по глави
Да покућство и имање поклоним држави.
Да уступим самог себе, заувек будзашто
Без погодбе и цењкања, на реч пошто-зашто.

Да се одрекнем иметка на извол'те у бесцење,
Испод нокта дајем црно, месечину и камење.
У Јаруге хладовину, тешка срца извор приде,
Натопљене знојем бразде, па куд иде нека иде.

Дајем утрине, стрмине, љути мајдан Зеленичја,
Оскорушу и раскрсја сеновита без обличја.
Казаницу, ситну плеву, за озиму сетву семе,
Крчмим ал` не вреди ништа и даље ми тешко бреме.

Скидам ожиљке и ране јер коначно немам ништа
Газим као кал тежаци крчевину до Селишта.
Повремено глас остављен од браништа недалеко,
Јавља да сам обележен грехом уздуж и попреко.

Одболујем врло лако гласине и лажне тужбе
Тапију и восак згазим у налету јаке срџбе.
До кашике све прођердам, као што су и прорекли,
Могао бих још и више да су не дај боже стекли.

И овако и онако, свакако је наопако!

ОПРАНИ СНОВИ

Кажу ми да сањам ружичасто.
Међутим, ја сам убеђен
да сањам усправно исправне снове,
без свакодневног купања
и јевтиног морала.
Ја сањам дивне снове.
Носталгија за травом
и мирисом свеже поорaне земље
не губи се као животињска ћуд,
и често ме узнемири.
А ми сви у доколици, или не,
јуримо као луди
да оставимо бар неки траг
на јадном телу историје.
Са својим бујним челима
на чијим доњим деловима
гледано из птичје перспективе,
леже уклесане бројке
личних података.
А ја ко сам, зашто сам?
Не знам. Само знам –
ја горе и доле, они лево и десно.
Ни по Мојсију, ни по Марксу,
А ипак право.

РЕЦЕНЗИЈЕ

На оплемењен начин ријечима нешто речено, постаје дио љековито реченог.
(Драган Величковић: „У ходу ме уходе“)

Ријечи су израз човјекове мисли и могу људе да спајају и да подијеле. Све прође само записане ријечи остају, а посебно, оне, староставне-стихотвореће од којих настају пјесме које и када године мину буду лијек срцу и мелем души.

Драги читаоче, пред тобом је трећа, самостална збирка поезије „У ходу ме уходе“ Драгана Величковића пјесника, који је и у претходне двије књиге био пјесник. Пјесник бива, рађа се, а не постаје трудом и пуком жељом. Но, сваки човјек има своје мисли које, у општој универзалности, лелујају као стабљике жита, вјетрови поломе неке и убије небески дажд, друге једрају и стасавају у насушно класје, а свака ријеч пада као зрело и плодоносно сјеме. Рођењем, вођен Божијом промисли пјесник постаје ратар, тежак који данонећно насијава, копа и жање жуљевитим, али поштеним длановима својих руку и све што је марљивији подруми и амбари његовог стихотворја су пунији и богатији. Пјесник дијели универзалне ставове са обичним човјеком, јер у обичном човјеку станује све оно што је наше; традиција, језик, ријечи, обичаји, национални исконски и духовни идентитет народа којем припада.

Књига „У ходу ме уходе“, управо, је ризница српске баштине ријечи и заоставштине коју су његовали наши преци и оставили нама као богато насљеђе које се брани од влаге и хрђе, као оштробрида коса – коваица под гредом, чува се оваквим пјесмама и пјевањем.

Састоји се од четири поглавља: „Преко Причја“, „Гракталице“, „У ходу ме уходе“ *(по којем и збирка носи наслов)* и „Дуж стрништа“ што чини мистично-загонетну цјелину која у самом наслову голица знатижељом сваку пору ума.

Драган Величковић је са четири поглавља књигу закрстио, орјечио, ојезикотворио, али и сваку пјесму засебно оплеменио крушном мрвом слова, причестио вином стиха, засладио медовином риме и ометафорио цјеливом душе. Узимајући у обзир разноврсност и начин којим је пјесник писао намеће се закључак да одлично влада формом, фантастично поентира римом и уноси мелодичност у сваки стих, али и не робује, по сваку цијену, слоговној једнакости и симетричности ријечи.

Пријемчљиве су и честе пјесме у дистиху, гдје у прва два стиха пјесник започиње своју мисао, а у друга два дистиха поентира римом. Као примјер била би прва пјесма са почетка књиге *Калемарска:*

У ракљама водопија црног трна дивље крушке
Скаче жила куцавица цвокоће кô џепни сат.

Дрхти ножић калемарски, крвари по кори дршке,
Пруће кртих летораста изцигљали кô инат.

Свакако је потребно рећи да пише и у преплетеном стиху – катрену, терцету, али и у слободном стиху.

Писање је разноврсно и не представља непознаницу у слоговном творењу од четири (четверца) до шеснаест (шеснаестерца) слогова. Вјешто влада фабулом, па су му поруке и поуке злата вриједне, а пред изведеницама и кованицама читалац застаје затечен, без даха, дивећи се његовој, богатој, лексици ријечи. Свака пјесма је боља од боље, или равне квалитетом једна другој, данас ријетко наилазимо на толику уједначеност у вриједности садржаја код пјесника. Потреба налаже да упутим на неке наслове пјесама које су исковане од најбољег духовног, менталног и традиционалног материјала просвијетљених валерима у разноврсној лирици пјесника: „Калемарска“, „Јесење арије“, „Додијале пању главе“, „Божјаци и врапци“, „Гости“, „Брат близанац“, „Шумарија“, „Дозлабога“, „Гракталица“, „Знак“, „Лударе гљиве“, „Бојажљива бајалица“, „Чаврљава“, „Уходу ме уходе“, „Све по реду“, „Туга старе потпетице“, „Помоћник убици“, „Опрани снови“...

Ако вране не престану да кљуцају по потиљку

Изнедриће посна земља из камена немогуће.
Оголиће све ожиљке што дремају у босиљку,
На узглављу са ноћником месечина погинуће.
.....

(Божјаци и врапци)

Ако поезија има љековито својство и уопште може да помогне човјеку у најтежим часовима, онда је то поезија у изразу оплемењених ријечи, а у књизи „У ходу ме уходе“ Драгана Величковића управо су пјесме оплемењене ријечима, јер овдје на начин да је нешто речено постаје дио љековито реченог.

Џон Раскин, енглески сликар и критичар умјетности једном је рекао: „Реч је израз мисли и зато је неопходно пажљиво са њом поступати!“

Драган Величковић је својим ријечима показао какве су му мисли, а по оцу Тадеју *Какве су ти мисли такав ти је живот!* што би у завршници анализе било јасно да ће својом, изузетно снажном, поезијом спајати људе и поклонике, топле, поетске ријечи!

Зато, драги читаоче, са великим поштовањем према пјеснику, препоручујем ти збирку „У ходу ме уходе“ као умјетнички незаборaван печат!

На Свјетски дан поезије,
21. март, љета Господњег 2022.
Власеница

Аћим Тодоровић

Из рецензије
(Драган Величковић: „У ходу ме уходе“)

Као и музика и поезија је уметност која се протеже кроз време и простор. Људски живот је неуморно кретање, а поезија Драгана Величковића баш то осликава. Поезија је јасан доказ живота, његов ритам. Свет је некако ближи животу ако је опесмен, језиком уобличен. Ова поезија има мелодију и ритам, што је одлика музике, а што осећамо кроз стихове овог песника.

Својеврсна игра речи је део наше народне традиције. Жив ритам, разиграна мелодија, необичне речи, контрасти, ономатопеје, свега тога има у збирци песама „У ходу ме уходе“ Драгана Величковића. Све су то украси поезије. У добром делу песама заснованост је пре на ритму и сазвучју него на тексту.

Збирка песама „У ходу ме уходе“ непрестано буди радозналост помног читаоца у сваком погледу. За будуће тумаче Величковићеве поезије, још један изазов да се продре у поетско биће њеног аутора, и оде дубље од површне и опште анализе.

И док песник свој ход ходи на путу стваралаштва, нека га уходи песма и нека је све због ње.

Дејан Ђорђевић

Нова поетска жижљевина Драгана Величковића (Драган Величковић: „У ходу ме уходе“)

Судар живота и поезије, не само да је болан, него ту бол разлаже у омају. Ону која се не лечи. Бити песник, то значи непрестано подносити терет својих снова, Драган Величковић, својим певањем круни глеђ речи, правећи цецељ, којим ће заливати језичко корење. Он бокори наша наслеђа од којих смо се отуђили, изгубивши, срам и стид, вечне ађеле чуваре, грудних и чеоних записа о нама.

Појилиште, нова жижљевина Величковића, која нас тера да ставимо прст на чело и суочимо се језичком небригом, нашом. Ево, само неколико стихова, за које би данашња читалачка младеж са све својим наставницима, казали: О чему се овде ради?

Поспан пепел прах претури
Раскаљана режи рђа
Чогољ, чокот чворљив чури
Баш бадава бачва буђа
……
(Чаврљава)

Ова књига је опомена, коју треба примити са поштовањем. У њој су избледели путокази, које ако не будемо тражили, изгубиће се пут ка нама и нашој сутрашњици. Језик има потребу да се калеми новим речима, да се украшава, али ако не водимо рачуна о стаблу и корену, крошња ће туђом постати, Човек без

свог језика је мутав човек, ма колико му из уста речи излазило. Драган Величковић је један од највећих калемара у Српској поезији данас. То што ово мишљење није прихваћено у тој мери, није до њега. То је до наше срамота, ако и та реч није у прах пала.

Искрено,
Слободан Ристовић

БЕЛЕШКА О ПЕСНИКУ

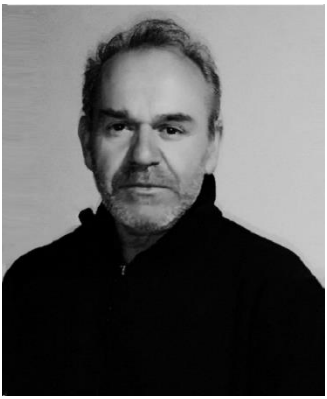

Драган Величковић, рођен 10. септембра 1963. године у Великој Сејаници код Лесковца. По занимању је ликовни техничар дизајна.

Пише од ране младости, песме и приче објављује у књижевним часописима и разним интернет порталима од 1983. године.

Превођен је на енглеском, руском и немачком језику. На више конкурса и такмичења бива награђиван за своје стваралаштво.

Прва награда „Поезија 016“ у Лесковцу (2019).

Друга награда на Међународном конкурсу КК „Миодраг Петровић” у Баточини (2020).

Трећа награда на конкурсу „Слапови Вучјанке“ у Вучју (2020).

Трећа награда на Фестивалу писане речи на дијалекту „Преображењско појање“ у Нишу(2020).

Друга награда на истом фестивалу (2021).

Финалиста „Паланачког поетског лета“ у Великој Плани (2021).

У Малом Црнићу, у најужем избору за књижевну награду „Срба Митић“ (*На хлебу и води*) (2021).

Књиге песама:

Шта све стане у једну љубав, 2005.

На хлебу и води, 2021.

Заједничке књиге песама:

Ете такој – Поезија на дијалекту, 2019.

У срцу југа 2, 2020.

Члан је удружења писаца Лесковца, Удружења писаца „Чегар“ Ниш, УСУД „Поезија016“ Лесковац.

Живи и ствара у Великој Сејаници.

САДРЖАЈ

Драган Марковић: Уместо предговора 5

ПРЕКО ПРИЧЈА
Калемарска 9
Мртве пчеле 10
Тишина 11
Јесење арије.....12
Клупко 13
Додијале пању главе 14
Божјаци и врапци 15
Ено трља очи брег 16
Гнездо 17
Грудобоља.....18
Гости.....19
У просеку 20

ГРАКТАЛИЦЕ
Брат близанац 23
Шумарија.....24
Нек зелени сам.....25
Дозлабога 26
Гракталице 28
Испод ока жаока 29
Знак 30
Кад до грла забели.....32
Чудом се чудим 34
Ћу ћеш ће 35

У ХОДУ МЕ УХОДЕ

Сретења 39
Преко причја 40
Добоши и зурле 42
Лударе гљиве 44
Чаврљава 46
Камен 47
Бојажљива бајалица 48
У ходу ме уходе 50
Брзопој 51
Оставштина 52

ДУЖ СТРНИШТА

Тумарамо 55
Све по реду 56
Иза брда 58
Туга старе потпетице 59
Није ми ништа 60
Какав дан 61
Сомотско капуто 62
Лаки хлад 63
Помоћник убици 64
Наопако 65
Опрани снови 66

РЕЦЕНЗИЈЕ

Аћим Тодоровић:
На оплемењен начин ријечима нешто речено,
постаје дио љековито реченог 69

Из рецензије Дејана Ђорђевића 73
Слободан Ристовић:
Нова поетска жижљевина Драгана Величковића.....74

Белешка о песнику 77